

ИЗКАЗВАНЕ НА БОЖИДАР ДАНЕВ, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БСК

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Днешният форум е част от стартиралата на 2 май т.г. инициатива под мотото „Помисли за утре, излез на светло!”. Чрез нея представителите на националните медии и на отговорния български бизнес обединиха усилията си за извеждане на сивата икономика на светло.

Нашите аргументи за необходимостта от подобна инициатива изложихме подробно на стартиращата пресконференция, затова не смятам отново да се спирам на тях. За всички тук присъстващи е ясно, че проблем съществува и целта на срещата ни днес е да дефинираме първопричините за съществуването на явлението и да обсъдим механизми за неговото минимизиране.

Надяваме се от присъстващите представители на институциите да чуем какви са намеренията на законодателната и изпълнителната власт относно планираните мерки срещу сивата икономика. Защото съм убеден, че без ясно осъзната и точно формулирана държавна политика и, най-вече – политическа воля, не може да се очакват сериозни резултати в борбата срещу това ерозиращо държавността и икономиката ни явление.

В тази връзка, бих искал да Ви запозная с **част от предложенията за механизми.**

➤ **Фискални мерки:**

- Динамично намаление на данъчно-осигурителната тежест (функция на събираемостта),
- Повишаване на минималните осигурителни прагове (пазарно ориентирани),
- Да се замени прогресивният данък върху доходите на физическите лица с плосък данък от 10%, както направиха други новоприети в ЕС държави,
- Въвеждане на задължителна регистрация по ДДС на всички стопански субекти,
- Намаляване на единната ставка на ДДС от 20 на 18%, а след това на 15-16%, при повишена събираемост,
- Динамична система за промяна на данъчните оценки на недвижимите имоти (функция на пазарните цени);
- Намаление на данъчната ставка и нотариалните такси при прехвърляне на недвижимости;

➤ **Подобряване на системата на контрол:**

- Изграждане на GPRS-система за безжична връзка на всички касови апарати с данъчната администрация,
- Приватизация на данъчни проверки (възлагането им на експерт-счетоводители),
- Подобряване на координацията между институциите, отговарящи за контрола по спазване на данъчното и др. законодателства.
- Проверки от Банков надзор по търговски, жилищни и потребителски кредити.

➤ **Насърчаване на отговорно гражданско поведение от страна на заетите в икономиката да сигнализират за нарушения на данъчно-осигурителното законодателство:**

- Въвеждане на санкция (глоба) за работника за получаване на възнаграждение, по-високо от договореното в трудовия договор.

- Освобождаване на работника от глоба, ако сигнализира НАП, НОИ и Икономическа полиция за това, че работодателят му плаща допълнителни средства, без да са осчетоводени.
 - Закрила на работник, сигнализирал за нарушения: уволнение, само след разрешение на Главна инспекция по труда; запазване в тайна самоличността му; допускане на анонимни сигнали и проверки по тях и др. подходящи мерки.
- **Други механизми:**
- Здравното осигуряване, по подобие на пенсионното осигуряване, да стане тристълбово (солидарен, капиталов и доброволен стълб)
 - Здравното осигуряване на лицата, неможещи да полагат труд, да се осъществява от специален бюджетен фонд,
 - Да се сведат до възможния минимум регулаторните режими (регистрационни, разрешителни и лицензионни),
 - Собствениците сами да определят данъчните оценки на имотите си, но държавните и общински органи да имат право да изкупят имота на стойност 1.5 пъти над обявената данъчна оценка;
- **Предложения за механизми, получени чрез сайта „На светло“:**
- Да се обединят всички дължими осигурителни плащания към една бюджетна сметка, а разпределението по фондове да става вътрешно, вместо сегашната практика за всеки фонд да се подава отделно платежно нареждане,
 - Всички разплащания между търговските дружества да стават по банков път, като се инсталират ПОС-терминали във всички стопански обекти;
 - Всяко възнаграждение (месечно, седмично, премии, бонуси) да се изплаща задължително през избираема от работодателя банка (в селищата с банкови клонове);
 - Периодично да се анкетира анонимно служителите за несъответствия и нарушения от страна на работодателя.

Преди да дам думата на министър Калфин, бих искал да ви запозная накратко и с резултатите от инициативата „На светло” до момента:

Като първа стъпка след старта на инициативата открихме специален сайт, чрез който към днешна дата са постъпили **88 сигнала за нарушаване на трудовото**, осигурителното и данъчното законодателство, а описаните нарушения са 129.

Най-голям (48 бр.) е броят на сигналите, според които работниците се осигуряват върху минимална заплата или минимален осигурителен праг, а в действителност получават много по-високи доходи от трудовата си дейност. На второ място (19 бр.) **по вид на сигнала** се нареждат тези за неизплатени заплати и осигуровки, а 18 са сигналите за неплащане и неотчитане на извънреден труд. 11 жалбоподатели декларират, че работят без трудови договори и осигуровки, а петима се оплакват, че договорите им са за 4-часов работен ден, докато в действителност работят повече от 10 часа. 14 сигнала постъпиха и за неиздаване на касови бележки и др. платежни документи или документи с невярно съдържание.

Получените досега сигнали ясно показват, че **почти няма икономическа сфера, която да не е засегната от явлението „сива икономика”**. Най-често сигнали подават работещи в сферата на търговията (26 сигнала), следвани от тези в охранителни фирми (8 сигнала), туризма (6 сигнала) и заведенията за обществено хранене (5 сигнала). Не липсват, обаче, и проблеми в областта на транспорта, строителството, телекомуникациите, производството, добивната и преработващата промишленост, медицината, образованието и дори държавната администрация.

По отношение на **регионалното разпределение**, най-много (31 бр.) са сигналите, отнасящи се до фирми в гр. София. Следват 8 сигнала за фирми в Пловдив, 7 – за Варна, 5 –

за Плевен, 3 – за Русе и Шумен, по два – за Бургас, Несебър, Перник, Добрич и Провадия, и по един - за Айтос, Асеновград, Велинград, Кричим, Кърджали, Попово, Поморие, Разград, Раковски, Ст. Загора, Троян и Хасково. 8 сигнала са подадени и за вериги магазини или клонове на фирми в няколко града на страната.

За **проверката** на 52 от сигналите е потърсено съдействието на Националната агенция за приходите (НАП). 11 сигнала са изпратени на Главната инспекция по труда (ГИТ), а 23 сигнала едновременно се проверяват от НАП и от ГИТ, поради комплексността на декларираните нарушения. До момента **Главната инспекция по труда** е приключила проверките на 6 от сигналите, като за всички констатирани нарушения са предприети законово установените мерки за тяхното отстраняване и санкциониране на нарушителите. Очаква се до края на м. юни да приключат още няколко проверки, за което ще информираме допълнително. **Националната агенция за приходите** в момента проверява 42 сигнала за данъчни и осигурителни нарушения, получени чрез инициативата "На светло". Възложени са 42 проверки, чийто срок за извършване е 29 юни.

От извършените до момента проверки, обаче, стигаме до определени заключения, свързани с необходимостта от възлагане на по-сериозни правомощия на контролните органи, така че да се повиши ефективността на контрола. Дали са необходими нормативни промени или подобряване на вътрешната организация на контролиращите институции е въпрос, който също трябва да бъде изяснен. В този контекст очакваме мнението и на присъстващите днес тук представители на Националната агенция за приходите и Главната инспекция по труда.

Борбата със "сивата" икономика не изисква само засилване на контрола и санкциите, но и намаляване на стимулите за укриване на доходи. В тази връзка за нас е необясним отказът на правителството да изпълни обещанието си за намаление на осигурителната тежест с 3 пункта при добро изпълнение на държавния бюджет. Какво по-добро изпълнение от 1269 млн. лв. излишък за 4 месеца?

А сега, позволете ми да предоставя думата на министъра на външните работи Ивайло Калфин, в качеството му на вицепремиер, наблюдаващ икономическия ресор.